

Broj: 01-01-76-31/05
Sarajevo, 19.04.2006. godine

Na osnovu člana 25. stav (1) pod e) i člana 43. stav (2), a u vezi sa članom 4. stav (1) pod d) Zakona o konkurenciji («Službeni glasnik BiH», broj 48/05), u postupku koji se vodi pred Konkurencijskim vijećem na osnovu Zaključka o pokretanju istrage broj 01-01-76/05 od 20.jula 2005 godine, a po zahtjevu *International Advertising Association (IAA)* Trampina 4. Sarajevo od 15.marta 2005. godine podnesenom protiv TV OBN, Konkurencijsko vijeće, na 27. sjednici održanoj dana 19.aprila 2006. godine, donijelo je sljedeće

R J E Š E N J E

Odbija se Zahtjev *International Advertising Association-Chapter* za Bosnu i Hercegovinu protiv TV OBN, radi narušavanja slobodne tržišne konkurencije zaključivanjem sporazuma u kojima primjenjuje različite uslove za istovjetne transakcije s drugim privrednim subjektima, dovodeći ih u neravnopran položaj u odnosu na konkurenciju, kao neosnovan.

O b r a z l o ž e n j e

Dana 15.marta 2005. godine *International Advertising Association-Chapter* (ogranak) za Bosnu i Hercegovinu (u daljem tekstu: IAA) Trampina 4. Sarajevo koju zastupa Samra Lučkin, predsjednica, podnijela je zahtjev za pokretanje istrage protiv TV OBN radi narušavanja slobodne tržišne konkurencije povredom člana 4. stav (1) pod d) Zakona o konkurenciji zaključivanjem sporazuma kojima se drugi privredni subjekti dovode u nejednak odnosno neravnopran i diskriminirajući položaj u oblasti politike cijena i načina reklamiranja na TV tržištu u Bosni i Hercegovini.

U zahtjevu IAA navodi da TV OBN politikom cijena usluga reklamiranja u zaključivanju ugovora sa pojedinim privrednim subjektima krši propisane principe poslovanja, dovodeći u neravnopran i diskriminirajući položaj ostale TV kuće i oglašivače u Bosni i Hercegovini, a što se očituje u sljedećem:

- sklapanjem ugovora sa određenim privrednim subjektima o prodaji reklamnog prostora kojima se drugi privredni subjekti stavljaju u neravnopran položaj na tržištu TV reklamiranja u Bosni i Hercegovini;
- onemogućavanjem svim privrednim subjektima učestvovanje u kupovini medijskog reklamnog prostora pod jednakim uslovima i cijenama.

Pored izloženog IAA navodi i druge nepravilnosti vezane za plaćanje poreza, zahtjeve za promjenu regulative s ciljem da se održe visoki standardi licenciranja medija, zaštite prava uposlenih na medijima, zaštite domaćeg tržišta i sl.

Konkurencijsko vijeće je u skladu sa utvrđenom procedurom tada važećeg Zakona o konkurenciji («Službeni glasnik BiH» broj 30/01) dopisom broj 01-05-85/05 od 21.marta 2005. godine i dopisom broj 01-05-137/05 od 09.maja 2005. godine zatražilo od IAA dodatne informacije i činjenice, prije svega one koje će potvrditi navode u zahtjevu koji se odnose na primjenu nejednakog i diskriminirajućeg nastupa TV OBN prema nekim klijentima pri sklapanju ugovora i onemogućavanja svim klijentima korištenje TV reklamnog prostora pod jednakim uslovima i cijenama.

Na osnovu dostavljene tražene dokumentacije od strane IAA, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da postoji osnovana sumnja o navedenom diskriminirajućem postupanju TV OBN, te će provođenjem postupka i neposrednog uvida u dokumentaciju TV OBN-a koja nije dostupna IAA, utvrditi da li postoji povreda Zakona o konkurenciji.

Imajući u vidu naprijed navedeno Konkurencijsko vijeće je na sjednici održanoj dana 20.jula 2005. godine donijelo Rješenje o pokretanju istrage po zahtjevu IAA protiv TV OBN zbog povrede člana 4. stav (1) pod d) Zakona o konkurenciji (Rješenje broj 01-01-76/05), koje je dostavilo objema strankama u postupku.

Svojim dopisom zaprimljenim dana 28.oktobra 2005. godine pod brojem 01-01-434/05, TV OBN je odgovorio na navedeno Rješenje o pokretanju istrage negirajući sve navode iz zahtjeva IAA.

Dana 28.jula 2005. godine stupio je na snagu novi Zakon o konkurenciji («Službeni glasnik BiH», broj 48/05) te je postupak u skladu sa članom 59. istog Zakona nastavljen po odredbama tog Zakona.

U daljem toku postupka u cilju pravilne ocjene koje činjenice i okolnosti relevantne za postupak treba utvrditi, Konkurencijsko vijeće je u skladu sa članom 3. Zakona o konkurenciji i Odlukom o utvrđivanju relevantnog tržišta («Službeni glasnik BiH», broj 1/05) analiziralo i utvrdilo relevantno tržište.

U ocjeni relevantnog tržišta Konkurencijsko vijeće je utvrdilo:

- da je relevantno tržište usluga reklamiranje proizvoda i usluga privrednih subjekata i to isključivo putem TV medija. Imajući u vidu svoje specifične karakteristike kao što je živa slika i ton, učestalost emitiranja i cijena, ne postoji međusobna zamjenjivost sa drugim medijskim uslugama reklamiranja kao putem radio stanica ili štampe i sl.,
- da se kao relevantno geografsko tržište može smatrati cijela teritorija Bosne i Hercegovine, a na osnovu podataka Regulatorne agencije za komunikacije Bosne i Hercegovine i TV OBN, imajući u vidu specifičnosti TV medija obzirom na geografsku rasprostranjenost TV signala putem zemaljske mreže predajnika kao i sve veće prisustvo kablovske televizije naročito u područjima gdje ne doseže signal antenskog TV predajnika.

Imajući u vidu izloženu ocjenu Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je relevantno tržište u ovom slučaju određeno kao tržište usluga reklamiranja proizvoda i usluga privrednih subjekata putem TV medija, koje je predmet njihove djelatnosti na teritoriji Bosne i Hercegovine.

U svrhu prikupljanja dodatnih informacija i podataka Konkurencijsko vijeće je dana 29. novembra 2005. godine posjetilo IAA o čemu je sačinjena službena zabilješka. Predstavnicima IAA su još jednom ponovili navode iz svog zahtjeva, a uz spis su priložili monitoring reklamnih usluga sa vremenom i cijenama za period 01. januar - 20. novembar 2005. godine, sačinjen od strane *Index Bosnia* za potrebe *Joint Industry Commity* (JIC).

U daljem toku postupka u cilju izvođenja dokaza i utvrđivanja činjenica Konkurencijsko vijeće je istog dana posjetilo TV OBN i izvršilo uvid u poslovnu dokumentaciju, o čemu je također sačinjena službena zabilješka i uz spis su priložene fotokopije sljedećih dokumenata:

- licenca za rad izdata od RAK-a (Regulatorna Agencija za komunikacije BiH);
- kopije ugovora o reklamiranju koje je TV OBN sklopio sa *BEIERSDORF* d.o.o. iz Zagreba; MCCANN-Sarajevo 2X;
- cjenovnik usluga i uslove oglašavanja od 01. marta 2005. godine;
- cjenovnik VIP paketa;
- cjenovnik – posebna ponuda – mini paketi *off time* emitiranja u terminu od 07:00 do 17:00 sati.

Tom prilikom predstavnici TV OBN su obrazložili poslovnu politiku TV OBN, sa posebnim naglaskom na takozvani «*profit share deal*» program, što znači da za pojedine klijente koji prvi put reklamiraju ili se nalaze u finansijskim teškoćama TV OBN (npr. za mjesec dana) pruža besplatne usluge reklamiranja njihovih proizvoda i ukoliko nakon isteka tog roka reklama ima za posljedicu povećanje prodaje istih, klijenti plate te usluge po cjenovniku i u većini slučajeva nastave reklamiranje na TV OBN. Također su istakli da pomenuti monitoring *Index Bosnia* nije vjerodostojan jer nisu uzeti u obzir svi paketi iz cjenovnika za VIP klijente koji je dostupan javnosti i nalazi se na *web-* stranici TV OBN i omogućava njegovu primjenu prema svim klijentima pod jednakim uslovima koji ispunjavaju zahtjevane kriterije.

Konkurencijsko vijeće je i dana 08. decembra 2005. godine izvršilo uvid u finansijski dio poslovanja TV OBN, sa klijentima i to:

- *Beiersdorf* za usluge reklamiranja za period od 07. oktobra do 20. oktobra 2005. godine;
- Lura za usluge reklamiranja za period od 05. septembra do 30. septembra 2005. godine;
- Orion (Bolnica Sveti vid) za usluge reklamiranja od 11. maja do 29. maja 2005. godine.

U skladu sa članom 39. Zakona o konkurenciji koji propisuje obavezno održavanje usmene rasprave u predmetu kada se radi o strankama sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je odlučilo da se kao naredna radnja u postupku održi usmena rasprava. Prije održavanja usmene rasprave Konkurencijsko vijeće je odredilo mjesto i vrijeme uvida IAA u spis predmeta.

Usmenoj raspravi koja je održana dana 22. decembra 2005. godine pristupile su obje stranke putem svojih zakonskih zastupnika odnosno opunomoćenika. Na usmenoj raspravi strankama su predočeni svi relevantni dokazi do kojih je Konkurencijsko

vijeće došlo u toku postupka. Na predložene dokaze stranke nisu imale primjedbi. U toku usmene rasprave IAA je posebno predložila da se izvedu novi dokazi uvidom u ugovore koje TV OBN ima sa Bolnicom Sveti vid, *Luksor*, *Iliirija*, *Johnson-Johnson*, *Reckit benkiser* i *Beirsdorf AG Hamburg*.

Konkurencijsko vijeće je prihvatilo prijedlog IAA da se prikupe i dopune navedeni dokazi koje je predložila na usmenoj raspravi te se obratilo dana 06.januara 2006. godine TV OBN pismenim zahtjevom za dostavu navedenih ugovora, a koje je TV OBN dostavio dana 09.januara 2005. godine.

U skladu sa primjedbama IAA iznesenim u očitovanju nakon izvršenog uvida u navedene ugovore, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da je potrebno provesti dopunska vještačenja i dodatne analize neophodne za potpunije utvrđivanje činjeničnog stanja u cilju donošenja pravilne odluke. Kako je za izvođenje tih radnji potrebno dodatno vrijeme, Konkurencijsko vijeće je na sjednici održanoj dana 19.januara 2006. godine odlučilo da produži rok za donošenje konačnog rješenja za tri mjeseca.

Nakon naknadno izvedenih dokaza, uvidom u poslovno-tehničku dokumentaciju TV OBN-a dana 03.februara 2006. godine i 15.februara 2006. godine, o čemu su sačinjene i službene zabilješke kao i kod ranije izvedenih dokaza, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo sljedeće činjenice relevantne za donošenje odluke i to:

1. TV OBN je usvojila «Cjenovnik usluga», koji je stupio na snagu 01.marta 2005. godine koji je transparentan i dostupan svim korisnicima usluga TV OBN-a u oblasti TV reklamiranja (u daljem tekstu: klijenti). Ovim Cjenovnikom je utvrđeno:
  - cijene emitovanja;
  - posebni uslovi i dodatne pogodnosti emitovanja;
  - agencijska provizija;
  - količinski popusti za klijenta;
  - *welcome* bonus;
  - *budžet split* bonus i
  - uslovi plaćanja.

Cjenovnikom je također utvrđeno:

- da je oglašivačka agencija prilikom sklapanja ugovora dužna dostaviti listu klijeneta sa budžetima na osnovu čega će klijentima biti odobrena visina količinskih popusta i ovjerenu izjavu klijenata o zastupanju. Klijenti koji nisu na listi neće moći ostvarivati količinske popuste;
- da se za klijente s godišnjim budžetom iznad 200.000,00 KM sklapa ugovor prema posebnom dodatku cjenovnika (Cjenovnik za VIP klijente). Ovaj cjenovnik je podijeljen u tri paketa i to:

I Paket za budžet od najmanje 500.000,00 KM sa prosječnom cijenom po sekundi od 9,77 KM,

II Paket za budžet od 400.000,00 do 500.000,00 KM sa prosječnom cijenom po sekundi od 10,39 KM,

III Paket za budžet od 300.000,00 do 400.000,00 KM sa prosječnom cijenom po sekundi od 11, 01 KM i ostali paketi za budžet od 200.000,00 do 300.000,00 KM sa prosječnom cijenom po sekundi od 11,62 KM.

2. TV OBN je u svoje poslovanje internim aktom Uprave od 01.marta 2005. godine pod nazivom «Posebni uslovi poslovanja OBN–*Share profit deal*», uvela novinu kroz zajedničko snošenje rizika /dobiti sa klijentima tako što se naplata dodatnih usluga reklamiranja, ukoliko klijent ostvari povećanu prodaju svojih proizvoda, vrši kroz ugovoreni postotak od prodaje. Ovim aktom je jasno utvrđeno da se ugovor sklapa na minimalni period od 12 mjeseci i da se može sklopiti samo sa proizvođačima ili zastupnicima koji su sklopili ugovor za oglašavanje za VIP PAKET.
3. U ugovoru koje je TV OBN zaključila sa agencijom Prvi medijski prostor iz Sarajeva dana 11.januara 2005. godine za emitovanje reklamnih spotova klijenata agencije: *Johnson Wax, Reckit Benckiser, Karlovačka Pivovara, Heineken, Pago i LG* na period 01.januara- 31.decembra 2005. godine u potpunosti su ispoštovani uslovi i cijene iz navedenog Cjenovnika i pravila o Posebnim uslovima poslovanja TV OBN-a. Isto se odnosi i na trojni ugovor zaključen 31.januara 2005. godine između TV OBN-a, *BEIERSDORF*-a i *S:V:RSA* d.o.o. (agencija) koja zastupa *BEIERSDORF*.
4. U ugovorima zaključenim sa *Media Group* iz Sarajeva (agencija) i neposredno sa *Reckit Benckiser*-om, *BEIERSDORF*-om i Eronetom su utvrđene nepravilnosti koje se ogledaju u primjeni odnosno nepoštivanju uslova iz pomenutih Posebnih uslova poslovanja i Cjenovnika TV OBN-a. Ovo se posebno odnosi na ugovaranje cijena nižih od predviđenih i «*Share profit deal*-a».

Imajući u vidu da su nakon pomenute usmene rasprave izvedeni novi dokazi i utvrđene nove činjenice Konkurencijsko vijeće je zaključilo da je u daljem toku postupka potrebno održati još jednu usmenu raspravu kako bi se strankama omogućilo izjašnjavanje o istim. Druga usmena rasprava je održana 06.marta 2006. godine i stranke nisu imale primjedbi na naprijed utvrđeno činjenično stanje.

Daljom analizom utvrđenog relevantnog tržišta reklamiranja proizvoda i usluga privrednih subjekata putem TV medija, koje je predmet njihove djelatnosti na teritoriji Bosne i Hercegovine, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo sljedeće:

- Ukupna tržišna vrijednost relevantne usluge (prihod ostvaren reklamiranjem proizvoda i usluga putem TV medija) na teritoriji Bosne i Hercegovine za 2004. i 2005. godinu je izračunata kao zbir pojedinačnih prihoda ostvarenih reklamiranjem proizvoda i usluga putem TV medija svih TV kuća (stanica),
- Na teritoriji Bosne i Hercegovine postoje 42 registrovane TV kuće (stanice) koje se bave tom djelatnošću,
- Tržišno učešće TV OBN na tom relevantnom tržištu je oko 8,90 % za 2004. godinu i 7,65 % za 2005. godinu;
- Tržišna učešća ostalih TV kuća u Bosni i Hercegovini uključujući i TV OBN su:

Rb.	TV kuća	Tržišno učešće	
		2004. godina	2005. godina
1.	RTV FBiH	29,62 %	25,72 %
2.	PINK BiH	12,46 %	15,05 %
3.	NTV Hayat	11,10 %	13,73 %
4.	RT RS	9,12 %	7,89 %
5.	TV OBN	8,90%	7,65%
6.	RTV BiH	5,35 %	6,59 %
7.	Alt. TV Banja Luka	4,11 %	3,90 %
8.	RTV BN	3,85 %	5,71 %
9.	JP RTV TK	3,26 %	2,48 %
10.	P RTV USK	1,43 %	1,15 %
11.	Sve ostale TV	manje od 1 %	manje od 1 %

- Prema podacima Regulatorne agencije za komunikacije BiH procenat pokrivenosti emitovanja programa TV OBN u odnosu na ukupan broj stanovnika u Bosni i Hercegovini putem zemaljske mreže sa svojih 37 predajnika je 59 % stanovništva prema popisu iz 1991 godine. Međutim, ako se uzmu u obzir demografske promjene koje su se desile nakon 1991. godine, sve veće prisustvo kablovske televizije na područjima gdje ne dopire signal sa zemaljske mreže TV predajnika kao i činjenica da ostale lokalne TV kuće kao npr. TV KIS preuzimaju program TV OBN, taj procenat u sadašnjem trenutku je mnogo veći.
- Prosječni sedmični procenat gledanosti programa TV OBN na nivou Bosne i Hercegovine a na osnovu istraživanja *Mareco Index Bosnia, BiH Galup International* je između 4 i 5 %.

Na osnovu izvedenih dokaza i utvrđenog činjeničnog stanja Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je TV OBN prilikom zaključivanja ugovora o pružanju usluga reklamiranja sa privrednim subjektima (agencije i privredni subjekti neposredno) primjenjivala različite uslove za istovjetne transakcije s drugim privrednim subjektima u odnosu na usvojeni Cjenovnik i druga navedena pravila svog poslovanja.

Međutim, cijeneći sve ove dokaze pojedinačno, kao i u njihovoj međusobnoj povezanosti, te nakon izvršene stručne ekonomske analize urađene na bazi utvrđenog činjeničnog stanja, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da TV OBN svojim djelovanjem u zaključivanju navedenih ugovora, nudeći različite uslove za istovjetne transakcije drugim privrednim subjektima ne spriječava, ograničava ili narušava tržišnu konkurenciju.

Navedenu ocjenu Konkurencijsko vijeće je donijelo na osnovu sljedećeg:

- Zakonom o konkurenciji je utvrđena kategorija vladajućeg (dominantnog) položaja na tržištu kao i njegova zloupotreba kao zabranjeno konkurencijsko ponašanje. Na osnovu člana 9. Zakona o konkurenciji pretpostavlja se da jedan privredni subjekat može imati vladajući (dominantni) položaj na tržištu roba ili usluga ako na relevantnom tržištu Bosne i Hercegovine ima tržišni udio veći od 40%, a dva ili više njih veći od 60%. Članom 10. istog Zakona je kao zabranjeno konkurencijsko djelovanje utvrđena zloupotreba vladajućeg položaja koja se

između ostalog posebno odnosi na: primjenu različitih uslova za istu ili sličnu vrstu poslova s ostalim stranama, čime ih dovode u neravnopravan i nepovoljan konkurencijski položaj. Imajući u vidu nizak tržišni udio TV OBN-a na relevantnom tržištu BiH može se zaključiti da TV OBN ni u kom slučaju ne može biti u dominantnom položaju. Također svaki sporni naprijed navedeni ugovor koji je zaključila TV OBN predstavljao bi ili bi bio blizu sporazumu male vrijednosti koji bi na osnovu toga bio izuzet po samom Zakonu.

- Navedeni ugovori o pružanju usluga reklamiranja koje je TV OBN zaključila neposredno sa privrednim subjektima, bez učešća agencija, ne predstavljaju istovjetnu transakciju u smislu Zakona o konkurenciji. Zaključivanje ovakvih ugovora neposredno sa privrednim subjektima bez učešća agencija može imati samo pozitivne efekte na konkurenciju na tržištu jer smanjuje troškove poslovanja kako TV stanica tako i privrednih subjekata koji reklamiraju svoje proizvode odnosno usluge.
- Veliki broj TV stanica na relevantnom tržištu BiH (42) je garancija da privrednom subjektu ili agenciji ukoliko nije zadovoljna ponudom TV OBN-a nije uskraćeno pravo izbora, odnosno da se može obratiti i ostalim TV stanicama za reklamiranje što za posljedicu može imati samo nižu cijenu usluge reklamiranja.

Na osnovu svega izloženog Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da TV OBN ne narušava tržišnu konkurenciju u smislu člana 4. stav (1) pod d) Zakona o konkurenciji, te je odlučilo kao u dispozitivu ovog Rješenja.

Navode IAA o nepravilnostima vezanim za plaćanje poreza, zahtjeve za izmjenu regulative s ciljem da se održe visoki standardi licenciranja medija, zaštite prava uposlenih na medijima, zaštite domačeg tržišta i sl., Konkurencijsko vijeće nije uzelo u razmatranje iz razloga stvarne nenadležnosti. Podnosilac zahtjeva ima mogućnost da se obrati nadležnim organima za rješavanje navedenih nepravilnosti .

Ovo Rješenje bit će objavljeno u «Službenom glasniku BiH» i službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Pouka o pravnom lijeku

Ovo Rješenje je konačno i protiv njega nije dopuštena žalba. Nezadovoljna stranka može pokrenuti spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 (trideset) dana od dana prijema ovog Rješenja odnosno od dana njegovog objavljivanja.

Predsjednica

Sena Hatibović

Dostavljeno:

- IAA
- TV OBN
- a/a